

Myrina Antik Kenti

02.06.2026 16:31 tarihinde oluşturuldu

Myrina Antik Kenti

Aiolis bölgesinin önemli bir kenti olan Myrina, Batı Anadolu'da Güzelhisar Çayı'nın denize döküldüğü Çandarlı körfezinin en son koyunda, doğa ile iç içe yaşayan bir antik kenttir. Myrina'nın toprak üstü kalıntılarının büyük çoğunluğu yüzyıllar boyunca yakınındaki diğer kentlerin yapımında kullanılmış ve şehir bütünüyle yok edilmiştir. Köklü bir tarihi ve zengin kalıntıları vardır. Özellikle 1874 yılında yapılan bir arkeolojik kazıda bu bölgede beş bine yakın mezar çıkartılmıştır.

Giriş

Bu çıktı; seçili maddenin ana gövdesini, varsa alt başlıklarını, dipnotlarını ve kaynakçasını tek bir okunabilir PDF düzeninde sunar.

Myrina Antik Kenti

Aiolis bölgesinin önemli bir kenti olan Myrina, Batı Anadolu'da Güzelhisar Çayı'nın denize döküldüğü Çandarlı körfezinin en son koyunda, doğa ile iç içe yaşayan bir antik kenttir.

Myrina'nın toprak üstü kalıntılarının büyük çoğunluğu yüzyıllar boyunca yakınındaki diğer kentlerin yapımında kullanılmış ve şehir bütünüyle yok edilmiştir. Köklü bir tarihi ve zengin kalıntıları vardır. Özellikle 1874 yılında yapılan bir arkeolojik kazıda bu bölgede beş bine yakın mezar çıkartılmıştır.

Myrina'nın Konumu ve Tarihçesi

İzmir'in Aliğa ilçesi sınırlarındaki Myrina antik kenti, Çandarlı Körfezi'nde (Elaitikos) deniz kenarında kurulmuş önemli bir liman kentidir. Myrina kenti, Kyme, Akhaion Limen ve Gryneion arasında konumlanmıştır. Deniz kenarındaki Güzelhisar (Titnaios) Çayı'nın denize döküldüğü alanda, batıda Kalabasar (Kalabassary/Öteki) Tepe, doğuda Apar (Beriki) ve Kalem Tepe, kuzeyde Andız Tepe, Sarıkaya, Kömürcü ve Kalem Tepe üzerinde yer almaktadır.

İlk defa Herodotos, Kyme, Larisa, Neonteikhos, Temnos, Killa, Notion, Aigiroessa, Pitane, Aigai, Smyrna ve Gryneion ile birlikte on iki Aiol kenti arasında saydığı Myrina'nın bulunduğu bölgenin yerleşim açısından Ionia'ya göre daha elverişli ancak iklim bakımından elverişsiz olduğunu belirtir.

Ksenophon, Hellenika adlı eserinde, Gorgion ve Gongylos adlı iki kardeşin Thibron'a bağlılık yemini ettiklerini, Gorgion'un Gambrion-Palaegambrion'un, Eretrialı Gongylos'un ise (MÖ 399 yıllarında) Myrina ve Gryneion'un hükümdarı olduğunu belirtir. Ayrıca Gongylos, daha önce Pers yönetimini benimsediği için bu kentlerin hediye olarak verildiğini eklemektedir.

Strabon, Ephesos, Smyrna, Kyme ve Myrina'nın amazonlar tarafından kurulduğunu ve kentin kurucusu amazonun isminin verildiğini belirtir. Strabon, kentin adını aldığı Myrina adlı amazonun ayrıca at kullanmadaki başarısı ve hızından bahseder. Smith'e göre ise Myrina, Myrinus adlı bir kişi tarafından diğer Aiolis Bölgesi kentlerinden daha önce kurulmuştur.

Yaşlı Plinius, Aiolis kentlerini sıraladığı 5. kitabının 32. bölümünde, Kyme kentinden sonra gelen

Ad alanı	Kategori
Yayın tarihi	30.03.2026
Son güncelleme	31.03.2026 09:02
Oluşturan	Burakcarkaci
Son düzenleyen	Burakcarkaci
KATEGORİLER	
Genel	Tarihi Yapılar
ETİKETLER	
Tarih	Kültür

Myrina'nın daha önceki isminin Sebastopolis olduğunu, kentin 40 stadium uzağında Gryneion yerleşiminin yer aldığını belirtmektedir.

Tacitus, bir deprem sonucunda Anadolu'da bulunan on iki kentin hasar gördüğünü, sonrasında Hierokaesarea, Myrina, Kyme ve Tmolos'un vergiden muaf tutulduğunu belirtir.

Antik Dönem kentleri konusunda antik yazarlar ışığında araştırmalar yapan Smith, Myrina'nın çok güçlü ve küçük bir kent olduğunu, güzel bir limanı olduğunu, Tiberius ve Traian Döneminde kentte depremler olduğunu ancak kentin eski gücüne tekrar kavuştuğunu belirtir. Umar, Myrina'nın bazı yazıtlarda "Mourina" olarak geçtiğini, Myrina adının Luvi dilinden geldiğini, kentin adının "yüce ana yurdu" anlamına gelen Mura-wana'dan geldiğini belirtmektedir. Baltazzi ise Myrina ve Gryneion'un Pergamon topraklarının sınırları içinde kaldığını düşünmektedir.

Sevin, Gryneion'un güney batısındaki kentin Elaitikos Körfezi'nde ve Titnaios Çayı'nın kenarında yer aldığını, Amazonlar kraliçesi tarafından kurulduğunu belirtir. Araştırmacıya göre kent, Attika-Delos Birliği'nin ilk üyelerindedir. MS 17 yılında meydana gelen depremde zarar gören kente yardım eden İmparator Tiberius için kentin adı Sebastopolis olarak değiştirilmiştir. Sevin ayrıca kentte MS 106 yılında deprem olduğunu ve bu nedenle kentin önemini yitirdiğini, MS 4-5. yüzyılda ise kentin Ephesos metropolitliğine bağlı bir piskoposluk merkezi olduğunu aktarmaktadır.

Freely, Aiolis Bölgesi kentlerini anlattığı kitabında Myrina'nın Elaitikos Körfezi'nde, Güzelhisar Çayı'nın kenarındaki konumundan yola çıkarak antik kent konusundaki görüşlerini belirtir.

Araştırmacıya göre kent tıpkı Pitane, Elaia ve Gryneion gibi Aiol göçlerinden önce kurulmuştur.

Myrina adının bir amazon kraliçesinden geldiğini ve bu ismin Homeros'un İlyada adlı eserinde geçtiğini tespit etmiştir. Buradaki nekropol alanında yapılan kazılar sonucunda çok sayıda Hellenistik Dönem mezarı ve buluntusu ele geçmiştir. Özellikle Tanagra tipindeki figürinler ile birlikte dönemin tanrı ve tanrıçaları, günlük yaşamdan kişiler, tiyatro konulu kişiler, hayvanlar ve benzeri formda figürlerin bulunduğunu eklemektedir.

Bean, Attika - Delos Birliği'ndeki kentin bir talent ödediğini, MS 17 yılında bir deprem sonucunda Tiberius'un kente yardım yaptığını ve kentin adının Sebastopolis olarak değiştiğini ancak sonra tekrar Myrina olarak anıldığına değinmektedir. Araştırmacı, kentin hemen kuzeyinde bulunan Gryneion'un zamanla bağımsızlığını yitirip Myrina'ya bağlandığını, kentin Gryneion'da bulunan Apollon kutsal alanı nedeniyle önemli olduğunu belirtmektedir. MS 106 yılında geçirdiği deprem sonrası Hristiyanlığın yükselişiyle birlikte kentin kutsal yerlerinin önemini kaybettiğini aktarmaktadır.

Stark, Myrina antik kentinin kalıntıları arasında eski duvar molozları ve yüzeyde çanak-çömlek

parçalarının olduğuna değinmektedir. Limanın kalıntılara değinen araştırmacı, dört adet kırık sütun parçası gördüğünü belirtmektedir. Köylülerin, öküzler tarafından çekilen arabalara, bu antik kentten kalan taşları taşıdıklarını anlatmaktadır. Stark, köylülerden geride kalan taşları yerlerinde bırakmalarını rica ettiğini aktarmaktadır. Sayce, akropol olarak tanımlanan Beriki Tepe’de prehistorik kalıntılar olduğunu, daha sonra ise mezarlık olarak kullanıldığını ve bu mezarların muhtemelen Myrina kentinin zengin ailelerine ait olduğunu belirtmektedir. Ramsay ise kentin Güzelhisar Çayı’nın kuzey kıyısında, Kalabasar adlı denize yakın bir tepede olduğunu belirtmektedir. Bu tepenin kenarlarının kazılarak teraslama yapıldığından ve bunun üzerinde Hellenistik Dönem duvar kalıntısı bulunduğundan bahsetmektedir. Duvarın genellikle yatay yönde örölü olduğuna ama bazen bu hattın düzensiz büyüdüğüne değinmektedir.

Atina Fransız Okulu (L’École Française D’Athenes) araştırmacıları E. Pottier ve S. Reinach tarafından 1880-1882 yılları arasında Myrina antik kentinin nekropol alanında çok sayıda mezarın kazısı yapılmıştır. Araştırmacılar daha sonra 1887 yılında yaptıkları çalışmalarını ve buluntularını iki cilt halinde (metin ve levhalar) yayınlamışlardır. Araştırmacılar, Myrina kentini Kalabak Hisarı ya da diğeri adıyla Kalabassary olarak adlandırmışlardır. Günümüzde Kalabak (Öteki) Tepe olarak bilinen denize en yakın tepe ise Kato Tepe olarak adlandırılmıştır. Bu tepenin kuzey doğusunda rıhtım ya da limana ait kalıntılar, kentin kuzeyinde liman ve iskele kalıntıları belirlenmiştir. Kentin doğusunda günümüzde Apar (Beriki) Tepe olarak bilinen alan akropolis olarak adlandırılır ve çevresinde Bizans Dönemi ve farklı dönemlere ait surlarla birlikte bir kule, çiftlik ve iskele kalıntıları tespit edilmiştir. Araştırmacıların üzerinde çalıştıkları asıl alan ise Apar Tepe’nin kuzey-kuzey doğusu ile Andız Tepe ve bu iki tepe arasında kalan vadide yer alan nekropolistir. Oldukça geniş bir alanı kaplayan nekropolis sınırları içerisinde yapılan kazı çalışmalarında bulunan mezarlar ve kazı çalışmalarının burada başlamasına sebep olan çiftlik işaretlenerek belirtilmiştir. Andız Tepe’nin kuzey doğusunda yer alan mezar odası ayrıca harita üzerinde işaretlenmiştir.

S. Lagona, 1982 yılındaki Anadolu’nun Batı kıyısının topografisi ve Kyme kazı kampanyası başlıklı çalışma kapsamında Larisa, Myrina ve Gryneion antik kentlerinde topografik araştırmalar yürütmüştür. Özellikle Bean’in yayınlarından yola çıkılarak kentin daha önce tanımlanmayan bölümlerinde araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Liman ve bu yapıyla bağlantılı uzun bir dalgakıran ve yuvarlak bir kule tespit edilmiştir. Yüzeysel araştırma larında seramik parçaları, bronz bir yüzük ve fırınlanmış seramik parçalarına rastlanmıştır. Aynı araştırmacı tarafından Kyme limanında yapılan kazılar sonucunda bulunan kalıntılar ile Myrina limanı karşılaştırılır ve benzer oldukları belirtilmektedir.

Prof. Treversari, Bosio ve Zaccaria Ruggiu tarafından 1982 yılından itibaren jeofizik ve arkeolojik

çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Özellikle Güzelhisar Çayı ve deniz arasındaki düzlükte kalıntıların yoğunlaştığı, Beriki Tepe'nin doğu yamacında tiyatro olabilecek kalıntıların tespit edildiği belirtilmektedir. Ayrıca kentin stratejik bir noktada konumlandığı ve Kyme kenti ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Malay, 1983 yılında yayınlanan Kyme'de bulunan üç yeni dekret adlı yayınındaki yazıtlardan yola çıkarak Kyme'de bir Homonia Tapınağı olduğunu belirtir. Araştırmacı bu görüşten yola çıkarak tapınağın vatandaşlar, Roma ya da komşu bir kent ile Kyme arasındaki dostluğu pekiştirmek için kurulmuş olabileceğini belirtir. Bunun dışında Kyme ve Myrina arasında ortak bir Homonia parasının olduğunu bu nedenle Homonia Tapınağı'nın Kyme ve Myrina arasındaki dostluk ve kardeşlik duygularını pekiştirmek için yapılmış olabileceğini belirtir. Aynı yayındaki üçüncü yazıtta bahsedilen Archippe'nin şehre bağışladığı tarlaların Akhaia Bölgesi'nde (Khoros Akhaios) olduklarından hareketle Myrina ve Gryneion arasındaki Akhaion Limen'dan söz edildiği belirtilmektedir.

2001 yılında Erkanal ve İren tarafından Myrina'nın çevresindeki Hatundere köyü çevresi, Musabey köyü, Menemen ve Sakaltepe'de yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiştir. 2001-2003 yılları arasında aynı araştırmacılar tarafından kuzey İzmir-Menemen araştırmaları kapsamında diğer merkezlerle birlikte Myrina ve Gryneion'u da kapsayan Güney Aiolis Bölgesi yüzey araştırmalarına devam edilmiştir.

Foça tarafından 2011 yılında tamamlanan Aliağa ilçesi sınırlarındaki Kendirci mevki, İDÇ liman kurtarma kazısında ortaya çıkarılan bir grup mezar incelenmiştir. Araştırmacı, MÖ 8. yüzyılın başlarında Anadolu kıyıları ile Aliağa Körfezi çevresinde Aiolis Bölgesi'ne ait on iki kent devletinin konfederasyon oluşturacak şekilde birleştiğini ve bu birliğin dini birleşim ya da ortak kutsal alanının Gryneion'daki Apollon kutsal alanı olduğunu belirtir.

2011 yılında tamamlanan Aliağa ve çevresindeki arkeolojik yerleşimlerin CBS ile mekânsal analizi adlı çalışmada, Gryneion, Myrina, Kyme, Temnos, Larisa ve Neonteikhos olmak üzere altı adet Aiolis Bölgesi yerleşimi incelenmiştir. Araştırmacıya göre Myrina, Gryneion'un güneybatısında, Çandarlı Körfezi'nin son koyunda iki küçük tepeye ve bu tepelerin yamaçlarına yayılmıştır. Doğudaki Beriki Tepe (63 m), batıdaki ise Öteki Tepe (51-59 m) dir. Kent, MS 17 yılındaki depremde büyük zarar görmüş ve İmparator Tiberius yardım etmiş, MS 106 yılında geçirdiği ikinci depremden sonra ise önemini yitirmiştir. Araştırmacı ayrıca Lagona ve ekibinin 1982 yılında gerçekleştirdiği incelemelere değinmektedir. Bu incelemelere göre uzun bir dalgakıran ve yuvarlak bir kule tespit edilmiştir. Ayrıca Beriki Tepe'nin doğu yamacında tiyatro yapısının olabileceği saptanmıştır. Araştırmacıya göre liman Öteki Tepe'nin kuzey doğusundaki kıyıda yer alır. Beriki Tepe'de yer alan surlara göre kentin

akropolisinin burası olması gerektiği belirtilir. Ayrıca kentin tarım alanının Kayaalan Ovası olduğu, çevresinde yükselen Bozdevlit Tepe (ovanın kuzeyinde 207 m), Değirmen Tepe (ovanın güneyinde 78 m) ve Uzunburun Tepe (ovanın doğusunda 97 m) gibi tepeler ile bu tepelerin yamaçlarında yerleşim alanlarının olması gerektiği belirtilmektedir.

2012 yılında yapılan Çandarlı-Aliağa arasındaki kıyı bölgesinin jeomorfolojisi ve kıyı çizgisindeki değişimleri konu alan bir çalışmaya göre, bu alanda tarihsel ve aletsel dönemde pek çok deprem meydana gelmiştir. Araştırmaya göre MS 17'de meydana gelen deprem Ege Bölgesi'ndeki büyük felaketlerden biridir. Batı Anadolu'da Ephesos ile birlikte birçok kent yıkılmıştır. Magnitüdü 7.0 olan depremin şiddeti X'dur. Diğer taraftan MS 105'teki depremde ise Aliağa, Myrina, Çandarlı (Pitane) ve Nemrut Limanı (Kyme) harap olmuştur. Daha sonra 19 Ocak 1909'da meydana gelen depremin merkezi Güzelhisar, Menemen ve Foça arasındadır. Depremde 700 ev yıkılmış, 1000 ev hasar görmüş ve 8 kişi ölmüştür. Depremin magnitüdü 6, şiddeti IX, derinliği ise 60 km'dir. 22 Eylül 1939'daki depremin merkezi Dikili'ye çok yakındır. Araştırmaya göre depremde 1000 ev yıkılmış, 41 kişi ölmüş ve 68 kişi yaralanmıştır²⁷. Kaplan tarafından yapılan Aliağa bölgesinde oluşan kıyı erozyonu nedenleri adlı çalışma 2013 yılında tamamlanmıştır. Araştırmada Myrina'nın yeri belirtildikten sonra bölgede volkanik kökenli kayaların hâkim olduğu, jeolojik birimlerin alttan üste doğru Dikili ve Zeytindağ grubu olmak üzere iki başlık altında incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Dikili grubunun Erken-Orta Miyosen yaşlı çökel ve volkanik kayalardan, Zeytindağ grubunun ise Geç Miyosen-Pliyosen çökel ve volkanik kayalardan oluştuğu belirtilir.

Myrina, Kalabasar (Öteki) Tepe

Yapılan ilk çalışmalarda Myrina antik kentinin sınırları belirlenmiştir. Çalışmalara göre kent, deniz kenarında ve Güzelhisar (Titnaios) Çayı'nın denize döküldüğü alanda Kalabasar (Kalabassary/Öteki) Tepe, Apar (Beriki) Tepe, Andız Tepe, Sarıkaya, Kömürcü ve Kalem Tepe adlı alanlar üzerinde yer almaktadır (Fig. 7-8). Kentin territoriumunu belirlemeye yönelik araştırmalara ise halen devam edilmektedir.

Araştırmaların başlamasıyla birlikte arkeolojik alanlar tanımlanmaya başlanmıştır. Bu kapsamda, Myrina antik kentinin batısında yer alan Kalabasar (Öteki Tepe) Tepe'nin kuzey yamacındaki teraslarda araştırmalara başlanmıştır. Tepenin rakımı yaklaşık 65-64 metreye ulaşmakla birlikte tepe yaklaşık 385x343 m. ölçülerindedir. Tepe üzerinde herhangi bir mimari yapı ve kalıntıya rastlanmazken tepenin kuzey yamacındaki 2 numaralı terasta çeşitli kap formlarına ait seramik

parçalarına rastlanmıştır. Kapalı kap gövde parçaları, çatı kiremidi parçaları, seramiklere ait ağız, kulp ve kaide parçaları ile birlikte krater benzeri kap parçalarına rastlanmıştır. Deniz seviyesinden 1-8 m. arası yüksekliğindeki 1 numaralı terasta diğer terasla benzer tipte çeşitli kap formlarına ait seramik parçalarına rastlanmıştır.

Hellenistik Dönemde savunma açısından güçlü ve korunaklı bir kent olan Myrina'nın surlarına ait kalıntılara Kalabasar (Öteki Tepe) Tepe'de rastlanmıştır. 2015 yılında antik kentin batısındaki Kalabasar Tepe'de deniz kenarında yapılan yüzey araştırmaları sırasında denize yaklaşık 5 m. mesafede yer alan tepenin kuzey batı yamaçlarında rastlanan bir kaçak kazı çukuru içerisinde Hellenistik Döneme ait kent surlarının olduğu görülmüştür. Surlar, denizden yaklaşık 10 m. kodunda, 34 cm yüksekliğinde, 63 cm genişliğinde ve 30 cm kalınlığında dikdörtgen kesme blok taşlardan atkı tekniği ile bir sıra yatay bir sıra dikey olacak şekilde inşa edilmiştir. Duvarın korunan yüksekliği: 133 cm, korunan genişliği ise 80 cm'dir. Aynı alanda Bizans Dönemine ait surlara yapılan eklentiler tespit edilmiştir.

Yapılan ilk gözlemlerde Hellenistik Dönemden sonra Bizans Döneminde surlara takviyeler yapıldığı ve surların dönem içerisinde güçlendirildiği görülmüştür. Kalabasar Tepe ile hemen doğusunda yer alan Apar Tepe arasında, yaklaşık 3 m. uzunluğunda, 0.55 m. yüksekliğinde ve 0.55 m. kalınlığında Bizans Dönemine tarihlenen bir sur duvarı parçası saptanmıştır. Surlar, moloz taşlardan yoğun kireç harç kullanılarak inşa edilmiştir. Bu sur duvarının Apar Tepe'nin hemen Güzelhisar Çayı kenarında yer alan güney eteklerinden itibaren dolaşarak tepenin kuzeyine doğru devam ettiği anlaşılmıştır. Sur duvarları kent içerisinde takip edildiğinde Batı Anadolu'nun diğer kentlerinde olduğu gibi özellikle MS 4. yüzyıldan itibaren Bizans Döneminde kentin sadece Kalabasar Tepe ve Apar Tepe ile birlikte liman ve agorayı kapsayacak şekilde küçüldüğü anlaşılmaktadır.

Myrina Agorası

Kentin kuzey doğusunda, limanın güneyinde, Kalabasar (Öteki) ve Apar (Öteki) Tepe arasındaki düzlükte kentin agorasına ait olduğu düşünülen kalıntılara rastlanmıştır. Burada yapılan araştırmalar sırasında Dor düzenli bir sütun tamburu ile birlikte sağlam durumda Dor düzeninde bir başlık tespit edilmiştir. Aynı alanda belirli bir düzende devam eden tambur kalıntıları nedeniyle söz konusu buluntuların agoranın Dor düzenli stoasına ait olabileceği düşünülmektedir. Aynı alandaki kaçak

kazılar sırasında bulunan ve bir kısmı yüzeyde görülebilen kireç taşından kesme taş bloklar olasılıkla agoranın alt yapısına ait olmalıdır.